

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Theophili Raynavdi, Ex Soc. Iesv. Erotemata De
Malis Ac Bonis Libris, Deqve Ivsta Avt Inivsta, eorumdem
confixione**

Raynaud, Théophile

Lvgdvni, 1653

XV. Libris ne quibusdam interdicendum, ob solam lectoris fragilitatem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11141

culentum experiatur. dimittit eos absque nota. Tichonius Donatista hæreticus fuit, & libro suo de Scripturæ regulis, fermentum Donatistarum immiscuit, ut monet Divus Augustinus 3. de doctr. Christ. cap. 30. qui tamen ad eius libri lectionem inuitat lectorem; nec vult aboleri, sed legi cautè. De Origenis, & Nouatiani libris, nihil attinet dicere; versantur enim omnium manibus cum fructu, etiamsi autorum in eis nazui, ac maculæ non vno loco supersint, constatque Nouatianum fuisse apertè hæreticum: & eodem titulo insigniatur Origenes in Conc. Lateranens. sub Sancto Martino consultat. 5. Anathematismo 18. & eodem modo notetur à multis Patribus, ut obseruauit Cassiodorus lib. diu. instit. cap. 1. vbi Origenem denuò à Vigilio Papa damnatum memorat. Nilominus tamen Sanctus Hieronymus epistola ad Paulum Concordiensem, Nouatiani librum ad se transmitti postulabat, ut cognitis eius venenis libentiùs Sancti Cypriani antidotum biberet. In Origenis verò lectione quàm frequens esset, ex Ruffini in Hieronymum scriptis, non semel discimus.

379.

Itaque sapiens Theodoretus monitum lib. 3. Polymorphi, hic iure locum habet, post allegatum librum hæretici scriptoris Eusebii Emisleni. [Imitare ergo apes, (inquit,) ô vir bonè, & sacræ Scripturæ prata, & Sanctorum Patrum pulchros flores mente circumuolans, fidei fauos in te contexe. Quod sicubi herbam inueneris, nec dulcem, nec esculentam, cuiusmodi est hic Apollinaris & Eusebius, habet tamen aliquid inutile ad mel conficiendum; non est alienum, quod bonum quidem est sumere; quod verò noxium relinquere. Etenim apes sæpè in venenosis fructibus insidentes, quod est quidem perniciosum relinquunt; quod verò est sibi accommodatum, accipiunt. Hæc tibi quidem, ô amice, iure fraternæ amicitie consulo. Tu autem rectè quidem feceris, si monitioni parueris: sin autem non parueris, nos cum Apostolo dicemus, nos mundi. Diuisimus enim secundum Prophetam, ut iussi sumus.] Plurima in hanc rem congescit Claudius Espencæus, lucubratione de lectione librorum suspectorum, quam attexuit editioni vltimæ suorum Commentariorum in epistolam ad Titum.

EROTEMA XV.

Librisne quibusdam interdendum, ob solam lectoris fragilitatem.

380. **L**ibri quicumque nociui meritò sunt configendi, etiamsi mali in se non essent, aut etiam licèt essent optimi.

Etiam libri Canonici quibusdam subduci, ob eorum infirmitatem.

Habemus huius rei exemplū, quod nulla tergiversatio eludat, nulla vis aperta deiiciat. Quid sāctius sacris Codicibus, ac diuinis Scripturis? An nō hæc Dei ipsius ad

ad mortales literæ, à S. Augustino iure sunt appellatæ? Ita ille in *Psalnum* 131. *ad versum* 14. & in *Psalnum* 149. *ad versum secundum*. Nonne item iure PP. omnes in cumulatiflima factorum voluminum elogia effunduntur? Videtis Delirium in *proloquiis in Genesim*, & Mendocam in *preludiis ad libros Regum*. Et tamen Hebræos olim, arcuisse iuvenes ante annum ætatis trigessimum à lectione Canticorum Salomonis, & quarumdam aliarum Scripturæ partium, quòd posset ea lectio damnosior illis esse, quàm fructuosior, si cortici nimium inhærentes, ad medullam non peruaderent, refert, & approbat Naz. *Apol.* 1. & S. Hieron. *epist. ad Eustochium Virginem*, de commentarij in Ezechielem dedicatione. Ad Lætam item *de institutione filia*, (haud dubiè vestigijs Hebræorum insistent.) autor est, vt illa Christi tyruncula, [ad vltimum sine periculo discat Canticum Canticorum: ne si in exordio legerit, sub carnalibus verbis, spirituum nuptiarum Epithalamium, non intelligens, vulneretur.] At hæc est quædam talium librorum confixio, nempe respectu quarundam personarum, quibus ea lectio posset officere, non libri vitio, sed legentis imbecillitate.

Eadem ex causa, oprandum esset, idque iam pridem annisa est Ecclesia, vt vulgus promiscuum à lectione librorum sacrorum abstineret: quòd experientia doceat, eam lectionem simplicibus plerisque esse in ruinam, dum multa ibi obscura, & intellectu difficilia iuxta S. Petri monitum deprehendunt, quæ dum extricare, & quo par est sensu accipere nequeunt, abducuntur in errorem. De hoc S. Hieronymus *epist. ad Paulinum*, grauitèr exoptulauit. Estque id seminarium pruriginis illius tractandi de dogmatibus, quam ex Scripturæ peruolutione assidua, pusillo gregi ingenerare, satagunt lupi, pastorum nomina eminentes, veri ouium Christi ministri; hoc est, lanij, ex Virgiliana phrasi, de qua plenè Genebrardus in *expositione liturgia cap. 8. sub finem*. Iam olim Nicephorus Gregoras stomachatus meritissimè est in eam absurdissimam, & periculi plenissimam insulstatem, ex Scripturæ per quoscumque temeraria lectione profectam, qua res sacræ profanantur, & mysteriorum tractatio ad vilissima quæque in Republica capita deuoluitur. Locus est *lib. 10. Rom. historiae, ad libri finem*; ex cuius oratione conficitur, Scripturam non nisi adhibito delectu esse permittendam, nec esse quorumcumque eam versare, ne in libro vitæ, mortem inueniant, vt plerisque improvidis accidisse compertum habemus. Nota mihi scæmina primaria Calviniana, quæ cum inter legendum locum illum Sapientis, *Melior est iniquitas viri, quàm mulier benefaciens*, non posset se eius loci ambagibus expedire, exclamauit *hoc non esse verbum Dei, sed Diaboli*; & locum defixo cultro transfixit. Consultius illi fuisset, tali lectione abstinere, vt sanctè ac prouidè edixit Ecclesia, quoad vulgus profanum. Simili ex causa olim apud Romanos, soli Pontifices legebant libros Sibyllinos, quòd timerent Romani ne libri illi fatidici, tametsi boni, attentæ lectorum conditione, noxij euaderent. Videtis Lanselium *disputet. ad Iustinum contra Casaubon. cap. 6.*

381.

Proportionali ex causa, alij libri, etiamsi optimi, subducendi.

382.

Non dissimiliter ergo ad auertenda mala quæ ex quibusdam libris in se non malis, aut etiam bonis, sed respectiuè malis, atque damnosis, oriri possent, eo quòd legentium imbecillitas inde lædenda, vel scandalum passiuum ingenerandum esset, iustum est, cum temporum, locorum, aut personarum circumstantiæ id deposcunt, configi libros eiusmodi. Ita enim ferunt leges prudentiæ. Nec obtendenda est libri in se bonitas, & quòd solo legentium vitio futurus sit damnosus. Libri namque cum ad docendum dirigantur, eo ipso quòd lectorum bono incommodant, mali sunt habendi, & meritò patent confixioni, etiamsi doctrina quam continent, vitio careat; Scriptor enim ille lacum fodit, nec imposuit operculum. Vnde lapsi asini damnum sustinebit, ait S. Cyrillus *lib. 7. de ador. pag. 183.* Hoc si cautum fuisset in nonnullis libris ante annos aliquot inopportune vulgandis, parcitum esset operæ ac labori plurimorum. Nec tragædiis ea occasione excitatis, locus fuisset. Iraque meritiò configuntur ac premendi decernuntur eiusmodi libri, quia sicut mala aurea in lectis argenteis, qui loquitur verbum in tempore suo, iuxta Sapientem *Proverb. 25.* ita nihil incongruentius, ac plerumque nihil deterius & periculosius, verbo vero, sed extra rem prolato, ac non in tempore: vt propterea *seq. cap. 26.* addat Sapiens parabolam, (dictum, inquam, sapiens, & auream sententiam,) in stulti ore qui eam efferre nescit in loco, ac tempore, non secus nocere, ac si spina nascatur in manu temulenti; qui præ rationis interclusione, ac impotentia sui, improuida spinæ contrectatione, manum sibi fœdè perfodit atque cruciat. absurda,

Commurmuratio de Bellarminiana panoplia.

383.

Dubitatum quandoque à nonnullis scio, an opera de rebus controuersis à Cardinale Bellarmino conscripta, referenda essent in hanc classem. Constat siquidem, hæreticos posse his libris abuti, quæ pro ipsis ibi referuntur legentes, dimissis cæteris. Nec dubium, plerumque catholicos, ex lectione obiectorum per hæreticos, dum non satis capiunt subiectas responsiones, agi posse in errorem. Verùm hinc trepidatur timore, vbi non est timor. Hæretici enim si pertinaciter volunt perire, habent satis librorum per quos pereant, non consulto Bellarmino: si autem virus quod Bellarminus ex sectariis refert, eligunt malitiosè, antidoto neglecto, culpa ipsorum, & nequitia est, cuius reus fieri non debet Bellarminus. Catholicis autem nihil inde timendum, quippè qui ex opposita redargutione, facile cauebunt errorem. Possit sanè Bellarminus illud S. Cyrilli Hierosol. *catech. 6.* post relatas impurissimas hæreses Manichæorum, vsurpare, alloquendo Catholicam lectorem. [Polluimur ista dicentes: Ne autem aliquis eorum, qui adsunt, ex ignorantia in sordes eiusmodi hæreticorum incidat, etiamsi, & os meum, & Auditorum aures polluam, tamen id confert. Multo enim melius est, accusandis, & reprehendendis aliis audire

absurda, quàm ex inscitia, in eadem incidere. Longè melius est, vt sordes cognoscas, & oderis, quàm ignorans, in eadem incidas.]

Et verò eadem securi qua Panoplia Bellarminiana feriretur, excindere simul oporteret libros S. Augustini contra Faustum, & libros contra Iulianum Pelagianum, & alios contra varios Donatistas, necnon alios in operibus Polemicis, vbi hæreticorum verba fusè refert, subiectis confutationibus. Item perditos oporteret libros complures SS. Gregorij Nysseni, & Basilj contra Eunomium, quibus huius hæretici longa fragmenta intexuntur. Torus S. Epiphanius, (quipè factus hæreticorum sermonibus, & argumens,) dedendus Vulcanò esset. S. Cyrilli opus contra Iulianum, Apostatæ illius longa fragmenta, impia, & igne dignissima, subiectis confutationibus ad nos vsque propagavit: neque tamen illud Cyrilli opus, sanus quisquam perditum velit. In summa, ingens strages inferenda esset operibus, non modò innumerorum Recentiorum, quorum laus est in Euangelij defensione; sed etiam grauissimorum Patrum, quod nemo pius, aut prudens tentatum velit. Doctissimus Card. Perronius cum hoc sibi calumniosum de Bellarmini Controversiis iudicium affingi inaudisset, copiosè & validè illud detersit, vt refertur in ipsius Bellarmini vita lib. 2. cap. 7. Quare subdolè ringatur, quantum volet, invidia: Opus de rebus controversis à Bellarmino conscriptum, immortalitate dignissimum est, nec iis libris est annumerandum, quos ob lectorum solam fragilitatem par sit configi ac premi. In sua causa, latè idem monstrat Alfonso de Castro lib. 1. de iusta hæretic. puni. cap. 20.

384

*Cautio circa scandalum pusillorum, hac
in parte.*

Igitur ij duntaxat libri referendi sunt in hanc classẽ, qui verè & propriè continent scandalosam doctrinam, quæ scilicet verè occasionem ruinæ præbeat lectoribus. Quamquam obseruatum diligenter oportet, monitum Abulensis 1. p. defensorij, in fine, vbi impetitus quòd scandalosè scripsisset, sic elicit eam labem. [Postremò obiiciebatur, quòd licèt prædicta essent vera, & benè dicta, tamen non habebat conclusio poni in talibus terminis, quia erat scandalosa. Dicendum, quòd istud scandalum, aut erat literatorum, aut ignorantium: si literatorum, non stat; quia conclusio est vera, & in terminis propriissimis; ideo nullus vir literatus debet scandalizari, sed potius gaudere de veritate posita in terminis propriis. Si autem ignorantes scandalizantur, ego non præstiti causam, quia ego non iui ad prædicandum populo rudi in lingua Italica, vel Hispanica; sed iui ad disputandum cum viris doctissimis, qui de talibus non scandalizarentur. Si autem viri rudes, velint legere conclusiones meas, vel audire dicta in disputatione, & ex hoc propter ignorantiam suam scandalizentur, ex hoc ipsi sunt in culpa, quia se miscent illi rei, quæ ad eos non pertinet. Ita etiam scandalizarentur, si legerent ea, quæ ponit B. Paulus ad Rom. 9. de prædestinatione, & præscientia; & quæ habentur in aliis locis Scripturæ. Similiter, si audierint mysteria, quæ loquuntur Doctores de Trinitate, & Incarnatione, & Eucharistia, & in aliis materiis altissimis, turbabuntur: & tamen propter hoc

385

hoc non debent Doctores cessare à doctrina, & à Scriptura, sed potius simplices accendi sunt, ne ista audiant, quia non oportet eos sapere, plus quàm oportet, sed sapere ad sobrietatem, secundum conditionem suam.]

EROTEMA XVI.

An Chymici libri configendi?

386. **I**N hoc ordine librorum in se non malorum, sed noxiorum, recensendos non iniuria quis dixerit libros Chymicos, quatenus metallorum transmutationem tradunt. An Chemicos dictum oportuerit, quod Lælius Biscola tom. 1. subsec. lib. 18. cap. 1. contendit, mitto quærere.

Alchymicum studium optimum; libros de eo, à confixione immunes esse oportere, quæ suadere videantur.

Esse autem doctrinam Chymicam ex se non malam, etiam qua ex parte spectat Chrysoptæiam, verior sententia fert, cum nihil videatur incommodi, admittere in naturæ ordine, vires idoneas ad transmutationem metalli unius in alterum. Videtis S. Thomam 3. meteor. lect. 7. Ferneliurum 2. de abditis rerum causis c. 18. Guilandinum lib. de papyro. Delrium lib. 1. Mag. cap. 5. q. 8. sect. 2. & 3. Monécque Corduba lib. 1. quest. 17. §. 1. dicto 2. nihil possibili per Chymicos effectiõni veri auri, officere, decretum Ioannis XXII. quod negat posse facere rem de fide, defectu reuelationis diuinæ de ea re. Nec id re vera intendebat Pontifex; sed tantum volebat amouere fideles à vano studio, quod plerasque familias iam olim subuertit; siue re ipsa longo vsu, pertinaci eius exercitatio- ne possit effici aurum, siue non possit; quod permittitur disceptationi peritorum.

387. Posse autem re vera effici aurum interuentu Alchymix, atque adeò libros de Alchymia non debere confixioni patere, probat fusissimè Robertus Vallensis cap. 1. operis de veritate, & antiquitate Artis chymica. Argumentatur autem partim ab authoritate sacra, partim ab humana omnis generis. Inter sacra testimonia profert primo loco Esdræ lib. 4. cap. 8. verbis illis. *Dicam autem coram te similitudinem Esdræ. Quomodo autem interrogabis terram, & dicet tibi, quoniam dabit terram multam, magis unde fit fœtile; paruum autem puluerem unde aurum fit.* Quam ille censet esse explicatissimam assertionem Alchymix. Addit Salomonem c. 38. (Iesum Sirach voluit dicere,) Ecclesiastici verbis illis. *Altissimus creauit de terra medicinam, & vir prudens non abhorrebit eam.* Item illa Dauidis Psalmo 12. *Eloquia Domini, eloquia casta, argentum igne examinatum, probatum ter, repurgatum septuplum.* quem locum duplici alia lectione illustrat. Prior est, *Eloquia Domini, eloquia munda, argentum igne examinatum in vase terreo purgatum septies.* Posterior verò est, huiusmodi.